

Datum
18 januari 2010

notitie

Consultatiereacties ODF

Lijnparaaf	Medeparaaf	Afschrift aan

In de consultatieronde zijn ten aanzien van het expertadvies 'Nieuwe versies van ODF' reacties ontvangen van de volgende organisaties:

- Programmabureau Nederland Open in Verbinding
- Belastingdienst
- PROXY Laboratories
- Kamer van Koophandel
- NLNet

Programmabureau Nederland Open in Verbinding

Datum
18 januari 2010

Verzonden: maandag 22 augustus 2011 18:49:01
Aan: Openstandaarden
CC: Jaap Korpel; Joris Dirks
Onderwerp: RE: Openbare consultatie standaarden t/m 4 september Automatisch doorgezonden volgens een regel Beste Bart,

Dank voor de vraag om als NOiV aan de publieke consultatie deel te nemen. Omdat we geen inhoudelijke en domein experts zijn voor al deze standaarden hebben we ervoor gekozen, om niet de specifieke vragen te beantwoorden, maar in generieke zin onze mening per standaard uit te spreken:

...

ODF: Allereerst vinden we het uitermate positief dat de standaardisatie-organisatie in ogenschouw wordt genomen, en niet een specifieke versie van een standaard. We hopen dat deze lijn doorgezet wordt, en uiteindelijk ook organisaties zoals Geonovum, SETU, InformatiehuisWater, KING, etc. tegen het licht worden gehouden in plaats van telkens een versie van 1 van hun standaarden. Naar onze mening zijn de gevonden constatering terecht en de verbonden conclusies ook. Echter we weten ook dat OASIS 1 van de meest open standaardisatie organisaties in de wereld is. Daarbij opener dan de meeste formele standaardisatie organisaties zoals ISO. Dat brengt ons tot de conclusie dat mogelijkwerwijs geen enkele standaardisatie organisatie zal voldoen aan de gestelde criteria, en dat stemt misschien tot nadenken. In ieder geval zou ons advies zijn om in conclaaf te gaan met OASIS wat de redenen zijn voor het niet hebben van een versiebeleid. Mogelijkwerwijs zijn ze te beïnvloeden

...

om versiebeleid in te voeren, of hebben ze goede argumenten die het criterium in twijfel trekken.

Met vriendelijke groet, namens NOiV,

Erwin Folmer

(de reacties op de overige standaarden zijn weggelaten)

Belastingdienst

Datum
18 januari 2010

Verzonden: vrijdag 2 september 2011 13:18

Aan: Forum standaardisatie

CC: Sijstermans, Wim - MT (Min. van FIN); Borgers, Michiel - IVB/DH (Min. van FIN); Peereboom, Sjoerd - IVB/DH (Min. van FIN)

Onderwerp: Openbare consultatie standaarden tot 5 september

L.S.,

Bijgaand de reactie van de Belastingdienst op de voorstellen m.b.t. de standaarden.

...

ODF

Wat is de conclusie van het expertonderzoek?

We kunnen ons vinden in de conclusie van de expertgroep dat op basis van de gestelde criteria nog niet automatisch de nieuwste versie van ODF op de lijst voor 'pas toe of leg uit' kan worden geplaatst, zij het dat het wat ons betreft niet alleen een kwestie is van de onduidelijkheid m.b.t. het versiebeleid.

M.b.t. het expertonderzoek merken we het volgende op.

Versiebeheer op de open-standaard, waarbij compatibiliteit met eerdere versies een rol speelt en verdere kwaliteitseisen zoals die door OASIS gebezigd worden, is uiteraard OK. Maar dat is nog niet hetzelfde als versiebeheer op de lijst van open-standaarden voor de e-overheid. Bij een dergelijke afweging dient niet alleen naar de kwaliteit van de (open) standaard gekeken te worden, maar ook naar de praktische geschiktheid in de gegeven situatie. Daarbij speelt de mate waarin de deelnemende partijen zich redelijkerwijs kunnen conformeren ook een rol.

Overigens zou een expertadvies over de adoptie van een nieuwe standaard op de lijst van open standaarden veel meer in zou moeten zoomen op het primaire doel dat een dergelijke lijst (wat ons betreft) moet dienen: het bevorderen van de interoperabiliteit door het (kunnen) toepassen van open

standaards.

Vriendelijke groet,

Ger van Berlo

Directoraat-generaal Belastingdienst
Senior beleidsmedewerker CIO-office
Korte Voorhout 7 | 2511 CW | Den Haag | Kamer S 2.18
Postbus 20201 | 2500 EE | Den Haag

(de reacties op de overige standaarden zijn weggelaten)

PROXY Laboratories

Datum
18 januari 2010

Aan Logius
Bureau Forum Standardisatie
o.v.v. Consultatieprocedure OWMS
Postbus 96810
2509 JE Den Haag

Betreffende: Reactie openbare consultatie standaarden

Leiden, 4 september 2011,

Geachte heer/mevrouw,

via deze weg doe ik u de reactie van PROXY Laboratories BV op de, in de huidige openbare consultatie van september 2011, onderstaande standaarden.

Nieuwe standaarden:

- OWMS (vindbaarheid overheidsinformatie)
- IFC (bouwwerk-informatiemodellen)
- STOSAG (informatie afvalinzameling)
- XACML en WS-Policy (autorisatie-gegevens)

Reeds opgenomen "pas-toe-of-leg-uit" standaarden

- WSRP (portlets) (verwijderverzoek).
- ODF (documentformaat)

De beantwoording van de vragen uit de consultatiedocumenten inzake de nieuwe standaarden treft u als bijlagen.

Echter, kort enkele opmerkingen vooraf:

(...)

ODF

De huidig opgenomen versie (1.0) is reeds lange tijd in vrijwel alle implementaties (OpenOffice.org, LibreOffice alsmede MS Office 2010), dientengevolge lijkt dit een logische wijziging waarbij verder geen commentaar nodig lijkt.

Ik hoop u hiermee voldoende geïnformeerd te hebben en zie de publicaties van de overige reacties op deze openbare consultatie met grote interesse tegemoet.

Met vriendelijke groet,

Hans de Raad
Manager ICT
PROXY Laboratories BV
Archimedesweg 25
2333CM Leiden

(de reacties op de overige standaarden zijn weggelaten)

Memo

aan
Bureau Forum Standaardisatie

van
Rob Spoelstra

kenmerk

datum
2 september 2011

onderwerp
Consultatie Nieuwe versies ODF

Hierbij reageren wij op de openbare consultatie inzake het wijzigingsverzoek nieuwe versies van ODF. Hierbij de antwoorden op de vragen in het consultatiedocument van

1. Zijn er volgens u in deze toelichting aanvullingen of anderszins wijzigingen nodig, gezien vanuit het doel van het document (het Forum en College Standaardisatie voorzien van een inhoudelijk relevante toelichting). [paragraaf 1.1 t/m 1.6 van het expertadvies].

Ja, er kunnen namelijk vraagtekens worden gezet bij de criteria voor automatische opname, de criteria staan hier genoemd <http://www.forumstandaardisatie.nl/aanmelden/criteria-voor-de-aanmelding-van-open-standaarden/> daarbij wordt vermeld dat de 4 criteria ook voor wijziging worden gebruikt, in dit advies wordt gesteld dat alleen het eerste criterium kan worden gebruikt. Dat staat echter niet bij dit criterium vermeld. Alleen bij het lijstje van de 4 criteria wordt het wijzigen genoemd. Een wijziging kan een upgrade zijn. Uit de verdere analyse in het Expertadvies blijkt dat dit ene criterium niet voldoende is om te bepalen of een upgrade automatisch kan worden opgenomen. Daarnaast is de experttoetsing blijkbaar door een beperkt aantal personen uitgevoerd, er wordt namelijk geen expertgroep genoemd zoals in andere consultaties. Ook voor een upgrade van een open standaard is brede toetsing ons inziens vereist, elementen als bruikbaarheid, noodzaak, migratie e.d. zijn geen onbelangrijke aspecten voor de organisaties die een standaard moeten implementeren.

2. Bent u het eens met de constatering ten aanzien van het beheer van de standaard door OASIS? [paragraaf 2.1 t/m 2.3]

Nee, zoals ook later in het rapport wordt geconstateerd (3.6) ontbreekt een beschreven upgradeprocedure bij OASIS. Dit dient een aparte procedure te zijn omdat hierbij andere zaken ten aanzien van migratie een rol spelen. Waar wij bij het Forum zelf ook een procedure voor versiebeheer van open standaarden missen, mist deze dus blijkbaar ook voor deze standaard zelf.

3. Bent u het eens met de constatering ten aanzien van het ISO Fast Track proces [paragraaf 2.4 van het expertadvies]

Datum
18 januari 2010

Ja.

4. Bent u het eens met de constatering ten aanzien van het standaardisatieproces [paragraaf 2.5]?

Ja.

5. Bent u het eens met de constatering ten aanzien van het gebruik [paragraaf 2.6]?

Ja, maar zouden daar graag enige gevolgtrekkingen uit zien. De in deze paragraaf genoemde problemen ten aanzien van de verschillende versies van ODF geven aan dat versiebeheer aparte procedures vereist. Onderzoek naar deze aspecten vormde geen onderdeel van de vraagstelling maar had dit wel moeten zijn. Een aanbeveling om dit voortaan standaard op te nemen in vraagstellingen rondom nieuwe versies hadden wij hier verwacht.

6. Bent u het eens met de constatering en conclusies ten aanzien van de drempelvrije beschikbaarheid? [paragraaf 3.2 van het expertadvies]

Ja.

7. Bent u het eens met de constatering en conclusies van de expertgroep inzake het intellectueel eigendom? [paragraaf 3.3 van het expertadvies]

Ja.

8. Bent u het eens met de constatering en conclusies ten aanzien van inspraak? [paragraaf 3.4 van het expertadvies]

Ja.

9. Bent u het eens met de constatering en conclusies ten aanzien van de duurzaamheid van de standaardisatieorganisatie? [paragraaf 3.5 van het expertadvies]

Ja.

10. Bent u het eens met de constatering en conclusies ten aanzien van het beheer? [paragraaf 3.6 van het expertadvies]

Ja.

11. Bent u het eens met de samenvatting van de toetsingscriteria? [paragraaf 4.1 van het expertadvies]

Ja.

12. Bent u het eens met de conclusies en aanbevelingen op basis van de onderzoeksvraag? [paragraaf 4.2 van het expertadvies]

Nee, in die zin dat wij de twee genoemde adviezen onderschrijven maar er meer hadden verwacht.

Datum
18 januari 2010

Bijvoorbeeld de aanbeveling om een nieuwe versie van een open standaard pas aan te bieden voor expertadvies en consultatie wanneer de beheerorganisatie van de standaard de nieuwe versie heeft goedgekeurd. Er hebben nu allerlei mensen zich gebogen over een versie van een standaard die bij OASIS de status Committee Specification heeft, dus nog niet eens Candidate (zie pagina 8 en 11 van het Expertadvies). We willen immers geen situaties dat een x.xx versie geldt als overheidsstandaard met comply or explain maar de formele vaststelling door de beheersorganisatie om wat voor reden dan ook uitblijft (zie ook pagina 9 over de 1.1 versie).

En bijvoorbeeld de aanbeveling om ook voor het Forum Standaardisatie zelf een versiebeheer procedure beschikbaar te hebben, zoals wij al eerder bij de consultatie van Webrichtlijnen aangeven, gaan wij dit soort situaties steeds meer mee maken. Een belangrijk punt daarbij is de termijn waarop de overheidsorganisaties over dienen te stappen op een nieuwe versie.

En bijvoorbeeld de aanbeveling om bij een toetsing van een nieuwe versie van een bestaande open standaard ook aan het tweede en derde criterium (het vierde dus niet) te toetsen, er zijn immers risico's en kosten verbonden aan het upgraden naar nieuwe versies van standaarden voor overheidsorganisaties, deze kunnen opwegen tegen de toegevoegde waarde van een upgrade maar dat moet worden beoordeeld (tweede criterium).

13. Bent u het eens met de aanbevelingen van de expertgroep aan het Forum Standaardisatie? [paragraaf 4.3 van het expertadvies]

Geen idee, ik heb geen paragraaf 4.3 kunnen vinden.

14. Is/zijn er volgens u nog andere informatie of overwegingen die aan het Forum en College Standaardisatie zou moeten worden meegegeven voor een besluit over het opnemen van deze standaard op de lijst met standaarden?

Nee.

Met vriendelijke groet,

Rob Spoelstra
Informatiearchitect KvK Nederland

Sent: dinsdag 6 september 2011 0:00
To: Forum standaardisatie
Subject: Reactie toetsing ODF

10

Geacht Forum,

t.a.v. de toetsing van ODF wil ik graag het volgende opmerken:

- de tekst van "110805 Expertadvies ODF" stelt:

"In dit standaardisatieproces valt op dat de vaststelling van ODF bij ISO flink achterloopt op OASIS. Daarnaast is er het risico aanwezig dat de versie binnen ISO geamendeerd wordt, waardoor er een verschil ontstaat tussen de 'OASIS-versie' en 'ISO-versie' van ODF. Dit risico is inherent aan de fast track procedure en kan in de praktijk leiden tot verwarring over de juiste versie."

en:

"In theorie kan ISO immers wijzigingen aanbrengen in de specificatie en is er een structuur (met JTC, SC's en WG's) waarbinnen dit gedaan kan worden. In casu het concurrerende Office Open XML is dit ook duidelijk terug te zien: [...]"

Hierover is het volgende op te merken:

Het beheer van OpenDocument Format is formeel belegd bij OASIS, en er is een 'memorandum of understanding' tussen OASIS en ISO/IEC JTC1 om de corresponderende versies van ODF 'technisch equivalent' te houden.

De voorzitter van de ODF TC, Rob Weir, schrijft hierover:

"OASIS and ISO/IEC JTC1 have agreed to keep their corresponding versions of ODF "technically equivalent". This was agreed to in a Memorandum of Understanding."

Alle voorstellen voor wijzigingen aan de standaard vanuit nationale standaardorganisaties (in Nederland NEN) worden - indien er al sprake van is - eerst gepubliceerd binnen OASIS en daarna neemt ISO die tekst over. Er is vanzelfsprekend periodiek overleg om dit soort zaken vroegtijdig aan het licht te brengen. De personen die verantwoordelijk voor de publicatie binnen ISO zijn, vertegenwoordigen officieel OASIS.

De vergelijking met ECMA en OOXML gaat mank, omdat het beheer door ISO van dat formaat na een nog steeds zeer controversiële indiening bij ECMA is weggehaald. ECMA is feitelijk uit de voogdij ontheven hierdoor, terwijl er in het geval van ODF geen sprake van is.

Leden van SC34 wg6 (zoals ondergetekende) kunnen uit hoofde van hun lidmaatschap van die werkgroep direct participeren in de ODF TC, zonder aanvullend lidmaatschap. Ze leveren hun commentaar in principe en bij voorkeur direct aan OASIS, niet alleen omdat die organisatie verantwoordelijk is voor het beheer maar ook omdat de mailinglijsten binnen ISO niet publiek zijn.

- als het beleid is om open standaarden op de lijst te plaatsen, dan is het feitelijk verkieslijker om de OASIS-versie hierop te plaatsen dan de ISO-versie. Immers, OASIS is een open en uitermate transparante organisatie waarvan niet alleen het lidmaatschap voor iedereen open staat maar ook alle technische kwesties volledig openbaar en vrij toegankelijk worden gepubliceerd voor iedereen. Doordat de discussie binnen ISO/IEC JTC1 SC34 niet publiek is (dat is zelfs niet toegestaan binnen die organisatie), verdient ODF zijn naam als open standaard niet in dat gremium maar bij OASIS.

- ten aanzien van de vraag:

"Is het (versie) beheer van de standaard goed geregeld?"

Datum
18 januari 2010

moet worden opgemerkt dat ODF een duidelijk, genummerd versiebeheer heeft. Van iedere gepubliceerde versie worden aparte validatieschema's (RelaxNG) in de standaard opgenomen. Van ieder document is dus gemakkelijk te achterhalen in welke versie van de standaard het gemaakt is, en de taak voor conversie naar een nieuwe versie respectievelijk een oudere versie (voor uitwisseling met historische clients) ligt bij de ontwikkelaars van de software. Uiteraard zijn features die in een toekomstige versie van een standaard nieuw zijn, niet gemakkelijk te vangen in een oudere versie van die standaard. Met de uitbreidingsmechanismen die ODF heeft (via frames en vanaf versie 1.2 RDF metadata) is het echter in veel gevallen mogelijk om dit voor de gebruiker onmerkbaar op te vangen.

Ik twijfel of dit criterium een probleem kan vormen en kan me niet voorstellen dat hierin meer waarborgen te halen zijn dan de nauwkeurigheid waarmee nieuwe versies van de standaard nu al gepubliceerd zijn. Ik hoop dat u besluit om OASIS ODF 1.2 snel op de lijst te plaatsen. Indien u nog verdere vragen heeft, licht ik u dit graag in een gesprek toe.

Met vriendelijke groet,
Michiel Leenaars
Directeur Strategie
NLnet